

Доклад относно първата „Среща на фокусната група“

София, 19 януари 2017 г.

В четвъртък, 19 януари 2017 г., в Германо-Българската индустриално-търговска камара (ГБИТК) се проведе т. нар. „Среща на фокусната група“, първа по ред в рамките на проекта „Професионални обучители за малки и средни предприятия“ (AC4SME) по програмата Еразъм+. Сред целите на проекта е въвеждането на малките и средни предприятия (МСП) в темата „Дуално професионално обучение“, както и мотивирането им да се ангажират с нея. В резултат на това като предмет на първата работна фаза се очерта представянето на актуалното състояние на дуалното професионално обучение за МСП в страната, както и идентифицирането на необходими мерки.

В съответствие с посочената в поканата целева група участие в мероприятиято на ГБИТК взеха 8 представители на малки и средни предприятия както от секторите архитектура, обзавеждане и мебелна индустрия, така и от строителната, ИТ и текстилната индустрии.

Успоредно с въвеждащи презентации и уточнения по темата „Дуално професионално обучение“ за представяне на проекта и неговите цели, централно място по време на мероприятиято зае и откритата дискусия между участниците. Стана ясно, че дуалното професионално обучение, неговите механизми и актуалното му развитие в България не бяха добре познати на присъстващите. Последвалата дискусия даде яснота относно някои от неговите особености, които могат да бъдат изведени и използвани като опорни точки при вземането на бъдещи мерки за развитие на модела в страната.

По-голямата част от присъстващите представители на предприятия намират трудности в намирането на подходящи кадри за вакантни позиции. Кръгът от търсени профили се разпростира от архитекти, дизайнери и инженери, през ръководители на проекти, софтуерни разработчици и програмисти, до продавачи и шивачи. Като причини за посочените трудности при търсенето и подбора на подходящи служители бяха посочени липсващите или недостатъчни специализирани познания, свързани с работния процес. Към това беше добавена и липсващата трудова етика, както и твърде високите изисквания за възнаграждение от страна на кандидатите. Тук място намира и погрешната представа за задълженията на работното място. Внимание се обърна също и на придобиваните в училищата и университетите професионални умения, които в недостатъчна степен или изобщо не отговарят на изискванията на предприятията. Очертан бе и проблемът с негативната репутация на някои индустриални браншове и предлаганите от действащите в тях предприятия условия, допълнени от ограничените възможности за добро заплащане. Отчетена бе и ролята на конкуренцията от други браншове, считани за по-реномирани и финансово по-добре обезпечени.

Като предимство на дуалното професионално обучение в това отношение бе посочено, че лицата, намиращи се все още в процес на обучение, са наясно с текущата си позиция на работници, а не на мениджъри, и се включват в обучението с тази нагласа. Запознавайки се с дейността на дадено предприятие, младият работник в по-голяма степен би могъл да се „поддаде на развитие“. Това би допринесло и за сравнително по-лесната кариерна ориентация, както и подготовката на младия служител за бъдещи отговорности на работното място.

От другата страна стои обаче лошата репутация на практическото обучение след края на социалистическия период в страната, както и липсата на информираност на родителите и младите хора. Все по-голямо значение придобива политическата подкрепа за въвеждане на дуалното професионално обучение и провеждането на ясна политика за координация на процеса. Във връзка с това от особена важност е целесъобразното преработване на учебните планове както в училищата, така и в университетите, а също и представянето на определени професии по по-атраактивен начин. Това е необходимо, тъй като не малко училища губят своите най-добри учители поради ниското заплащане. В тази връзка е възможно училищата да не могат да предоставят специализирани познания, които за някои професии се простират отвъд основни познания. Като потенциално решение се явява свързването на училища от България с чуждестранни такива, споделящи сходни професионални направления, при което да възникне сътрудничество между европейските училища. Решението би допринесло и за трансфера на ноу-хау.

Въпреки изразената готовност от по-голямата част от участниците да приемат служители, успешно завършили своето обучение, на критика бе подложена актуалната образователна система, намираща се в упадък след края на социалистическия период. Отчетена бе и непригодността на учебните планове и практики към съвременните изисквания. Недостатъчното възнаграждение на учителите, както и ниската атрактивност на учителската професия, също допринасят за негативната представа за състоянието на образователната система.

За МСП, имащи желание в бъдеще в по-голяма степен да се ангажират в сферата на дуалното професионално обучение, задаването на ясни схеми и указания, какви условия следва да бъдат изпълнени при назначаването и ангажирането на работници, би било от полза. Целесъобразно би било също съставянето на план или структура, които да опишат в детайли необходимите действия и стъпки за привеждането в действие на дуалното професионално обучение. От полза биха били също образци на необходимите документи относно задълженията и изискванията за предприятията, решили да въведат този модел.